

SOC569 Proměny měst / Urban transformations

Vyučující: prof. RNDr. Luděk Sýkora, Ph.D.

(sykora@natur.cuni.cz)

Rozsah: 1/1, 9 kr.

Rozvrh: sudé středy, 11:30-13:00, 13:30-15:00, 24.2., 9.3., 23.3., 6.4. (samostatná práce), 20.4., 4.5., 18.5., místnost M117

Ukončení: písemnou zkouškou a seminární prací

Seminární práce: téma „Proměny postsocialistického města: procesy a lokality“, text o rozsahu 2000-3000 slov, ústní a vizuální prezentace na závěrečném semináři

Anotace

Cílem kurzu je (1) diskutovat současné proměny měst v globální perspektivě jejich vývoje v industriální a postindustriální společnosti, a to při (2) specifickém zaměření na transformace post-socialistických měst, a při (3) zohlednění měnících se paradigmat a přístupů ke studiu měst.

Specifická pozornost je věnována restrukturalizaci měst v období globalizující se společnosti s důrazem na procesy proměny vnitřní prostorové struktury měst a dynamicky se měnící lokality. Specificky se pak kurz zaměřuje na příklady reorganizace, jako jsou revitalizace, komercializace a prostorová expanze městských center, regenerace a gentrifikace čtvrtí vnitřního města, suburbanizace v zázemí měst a utváření nových sociálně-prostorových formací ve smyslu lokalit sociálně vyloučených i gated communities. V neposlední řadě je pak diskutována role aktérů utvářejících města: těch kdo mají moc rozhodovat a investovat kapitál, těch, kteří města formují svými každodenními aktivitami a těch, kteří utváří naše povědomí o městech a jejich problémech.

Hlavní získanou kompetencí studenta je integrální a komplexní chápání složitosti a provázanosti městského organismu. Studenti by měli být schopni interpretovat lokální transformace ve městech a jejich čtvrtích v kontextu globalizace, kriticky vyhodnotit současné urbánní trendy a pokusit se navrhnout řešení identifikovaných problémů.

Výstupem kurzu je studie vybrané lokality, reflektující teoretický akademický rámec i praktickou zkušenost každodenního života občana, zahrnující pozitivní analýzu současného stavu a perspektiv dalšího vývoje, kritické vyhodnocení situace a případně i normativní návrhy řešení problémových aspektů. Studie ve formě seminární práce a jednoduchého posteru reflektuje teoretický akademický rámec i praktickou zkušenost každodenního života občana. Bude prezentována na závěrečném semináři. Jako základní referenční text doporučuji *The Urban Sociology Reader* (Lin, J., Mele, Ch., eds), Routledge 2013. Literatura k jednotlivým tematům je dostupná v ISu (složka Studijní materiály předmětu).

Program:

24.2.

Kam kráčíš město? Z Chicaga do Los Angeles: měnící se paradigma výzkumu měst.

*Měnící se paradigma výzkumu měst: od sociální ekologie k politické ekonomii a poststrukturalismu. Kdo utváří město: moc kapitálu a nerovnoměrný rozvoj, lidské aktivity v časoprostoru města, reprezentace místa a prostoru. Zadání seminární práce. Téma: „Proměny postsocialistického města: procesy a lokality“. Seminární práce je studií vybrané lokality, jež je příkladem významného procesu proměn měst. Využívá literaturu z kurzu a to zejména knihu *Postmetropolis*.*

DEAR, M., FLUSTY, S. (1998) Postmodern urbanism. *Annals of the Association of American Geographers*, 88, s.50-72.

DEAR, M. (2002) Los Angeles and the Chicago School: Invitation to a Debate. *City & Community* 1 (1), 5-32.

9.3.

Postmetropolis. Globalizace a restrukturalizace měst. Mozaika města a její proměny.

Hledání cesty: různorodé světy různorodých měst nebo společná podstata městského? Výzva postkolonialismu a odpověď politické ekonomie.

Globalizace a společenské procesy ovlivňující proměny měst: internacionalizace, deindustrializace, sociální polarizace, postmodernismus a neoliberalismus. Procesy městských transformací: segregace, gentrifikace, suburbanizace. Nové sociálně-prostorové formace: gated communities, koncentrace imigrantů, edge a edgeless cities.

Příprava: *Postmetropolis: Rešerše „Six Discourses on the Postmetropolis“ (každý se zaměří specificky na dva diskurzy) a „The Nature of Cities“ (500-1000 slov, odevzdání do 9.3. 9.00 hod.).*

MARCUSE, P. (1997) The enclave, the citadel, and the ghetto. What has changed in the post-Fordist U.S. city. *Urban Affairs Review*, 33 (2), 228-264.

SÝKORA, L. (2000) Globalizace a její společenské a geografické důsledky. In: Jehlička, P., Tomeš, J., Daněk, P., eds, *Stát, prostor, politika: vybrané otázky politické geografie*, s. 59-79. Praha, Přírodovědecká fakulta UK Praha, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje.

SCOTT, A.J., STORPER, M. (2015) *The Nature of Cities: The Scope and Limits of Urban Theory*. *International Journal of Urban and Regional Research* 39 (1), 1-15.

SOJA, E.W. (2000) *Postmetropolis: Critical Studie sof Cities and Regions. Part II. Six Discourses on the Postmetropolis*, s. 145-348. Oxford, Blackwell.

23.3.

Postsocialistické město

Urbanizace za socialismu a socialistické město. Post-socialistické město. Institucionální, sociální a urbánní transformace. Reorganizace postkomunistických měst. Revitalizace, komercializace a prostorová expanze městského centra. Regenerace a gentrifikace čtvrtí vnitřního města.

GOLUBCHIKOV, O., BADIYINA, A., MAKHROVA, A. (2014) The Hybrid Spatialities of Transition: Capitalism, Legacy and Uneven Urban Economic Restructuring. *Urban Studies* 51 (4), 617-633.

HIRT, S. (2013) Whatever happened to the (post)socialist city? *Cities* 32, Supplement 1, 29–38.

SMITH, D. M. (1996) The socialist city. In: Andrusz, G., Harloe, M., Szelenyi, I., eds, *Cities after Socialism*. Blackwell.

SÝKORA, L. (2001) Proměny prostorové struktury Prahy v kontextu postkomunistické transformace. In: Hampl, M. a kol., *Regionální vývoj: specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie*. Praha, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy.

SÝKORA, L. (2007) Výzvy postsocialistického města. *Era* 21, č. 2, s. 54-57.

SÝKORA, L. (2015) Cities Under Postsocialism. In: James D. Wright (editor-in-chief), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 2nd edition, Vol 3. Oxford: Elsevier. s. 605–611

SÝKORA, L., BOUZAROVSKI, S. (2012) Multiple transformations: conceptualising post-communist urban transition. *Urban Studies*, 49 (1), 41 – 58.

6.4.

Koncept seminární práce

Předložení rozpracovaného konceptu seminární práce (500-1000 slov, odevzdání do 10.4. 24.00 hod.). Výběr lokality transformace a transformačního procesu, využití Postmetropolis jako zdroje inspirace a zasazení do postsocialistického kontextu.

20.4.

Suburbanizace

Suburbanizace. Suburbia a postsuburbia. Městské a metropolitní regiony a jejich reorganizace.

THEAFORD, J.C. (2008) Diverse suburbia. In: *The American Suburb: The Basics*, s. 43-86.

GARREAU, J. (1992) *Edge City: Life on the New Frontier*. 1. kap. New York, Anchor Books.

LANG, R., LEFURGY, J. (2003) Edgeless Cities: Examining the Noncentred Metropolis. *Housing Policy Debate* 14 (3), 427-460.

SÝKORA, L. (2003) Suburbanizace a její společenské důsledky. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review* 39 (2), s. 55-71.

SÝKORA, L., STANILOV, K. (2014) The Challenge of Post-socialist Suburbanization. In: Stanilov, K. and Sýkora, L., eds, 2014, *Confronting Suburbanization: Urban Decentralization in Postsocialist Central and Eastern Europe*, pp. 1-32.. *Studies in Urban and Social Change*, Wiley-Blackwell.

SÝKORA, L., MULÍČEK, O. (2014) Prague: Urban Growth and Regional Sprawl. In: Stanilov, K. and Sýkora, L., eds, 2014, *Confronting Suburbanization: Urban Decentralization in Postsocialist Central and Eastern Europe*, pp. 133-162. *Studies in Urban and Social Change*, Wiley-Blackwell.

4.5.

Segregace

Sociální a prostorové nerovnosti a nové sociálně prostorové formace. Segregace a soužití ve čtvrtích s rostoucí koncentrací cizinců.

GLICK SCHILLER, N., CAGLAR, A. (2009) Towards a Comparative Theory of Locality in Migration Studies: Migrant Incorporation and City Scale. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 35 (2), 177-202.

RŮŽIČKA, M., TOUŠEK, L. (2014) Sociální exkluze: její prostorové formy a měnící se podoby. In: Šubrt, J. a kol. *Soudobá sociologie VI (Oblasti a specializace)*, s. 117-141. Praha, Karolinum.

SÝKORA, L., ed. (2010) *Rezidenční segregace*. Praha, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Ministerstvo pro místní rozvoj.

18.5.

Proměny postsocialistického města: procesy a lokality

Závěrečný seminář: prezentace a diskuse seminárních prací na téma „Proměny postsocialistického města: procesy a lokality“

Seminární práce je studií vybrané lokality, jež je příkladem významného procesu proměn měst. Zahrnuje pozitivní analýzu současného stavu a perspektiv dalšího vývoje, kritické vyhodnocení situace a případně i normativní návrhy řešení problémových aspektů (ideálně prodiskutované s lokálními institucemi veřejné správy a organizacemi občanské společnosti). Studie má formu seminární práce doprovázené jednoduchých posterem (plakátem) prezentujícím řešenou otázku širší veřejnosti.

Rozsah seminární práce: 2000-3000 slov

Prezentace: ústní a vizuální (Power Point, poster)

Hodnotí se originalita, argumentace, reflexe znalostí

získaných v kurzu, formální zpracování, prezentace, diskuse.

Odevzdání seminárních prací: do 16.5.2016, 24.00 hod.

Vyhodnocení seminárních prací: do 3.6. 2016

Hodnocení seminárních prací:

seminární práce a poster 70%

prezentace a diskuse na semináři 30%